Ч. 27 (11.368). Львів, середа 6. лютого 1929. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА
Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 20 ч. к., Румунії 15 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

В соймовому зеркалі.

Львів, 5. лютого 1929.

Ґенеральна дискусія над бюджетом польської республики віттворила нам яскраво-мальовничу картину сучасного стану відносин у Польщі. В тому малюнку основним тоном є чорний тон, а одиними фарбами — темні фарби. Навіть представники проурядового табору та оборонці теперішнього режіму по суті не могли вдарити у ясні тони, тільки намагалися підчорнити своїх парляментарних противників. Зовсім природно, що коли ґенер. бесідник бебістів вимахував руками і вигукував до своїх польських товаришів з інших клюбів: „Самі себе не уздоровите. Єдиним лікарем є марш. Пілсудський, а операційним ножем, на жаль, кіл", — то це теж не свідчить про ясність тону й нормальні відносини в Польщі.

Застаріла вже, безвиглядна й дивоглядна боротьба між урядом і соймом найяскравіше й найповніше проявилася підчас ґенеральної бюджетової дискусії. Уряд підтримували виразно лише дві соймові фракції: ББ і Ревфракція. Три четвертини сойму звернулися проти уряду, проти устроєвого хаосу, проти зазіхань, починів і діл уряду. Очевидно, цей протиурядовий фронт можна би відповідно специялізувати й детайлізувати. Та це завелоб нас задалеко. Перш усього ділиться він на польський і непольський. Цей останній на фронт консеквентної парляментарної опозиції (Хлопське Сторонництво і комуністи), релятивної опозиції (ППС і „Визволенє") та словної опозиції (Нар. Клюб, Пяст, христ. демократія. НПР). Інша річ, що словна опозиція польських національних клюбів своєю безпосередністю значно перевисшує маккіявельську безсилість, залякаість і безвихідність демократичної опозиції ППС й „Визволення". Серед не-польських народів можна завести деякі ріжниці між принціповою й ґенеральною опозиційністю славянських клюбів (українців і білорусів) та здержливістю не-польських атериторіяльних народів.

Польська опозиція всіх ґрадацій зясовувала цілість сучасного положення Польщі, з якого пробивалося розчарування санацією і дальшою будуччиною польської республики. Представництво непольських народів обняло національно-меншостевий відтинок сучасної Польщі.

Як-же в соймовому зеркалі представляється стан річей в сучасній Польщі?

Щоби відповісти на це питання спинимося в першу чергу на промові пос. Ратая, б. марш. сойму, людини наскрізь зрівноваженої з глибоким почуттям відповідальности (в противенстві до Вітоса).

Весь нарід (в політичному розумінні) — по словам Ратая — почнає почуватися невідповідальним за державу. В громадянство вмовлються, що держава повстала завдяки одиниці і тримається нею. Хто в те не повірив, тих стероризовано або обезвладнено. Що станеться, коли тієї одиниці не стане і коли прийде момент, який вимагатиме зусиль всього народу? Поруч тієї пасивности й байдужности другим моментом є анархізування громадянства. Поліційні хроніки все частіше нотують опір владі. Культ безправства шириться й зі соймової трибуни. Представник проурядового клюбу заповідає реґуляцію відносин у державі при допомові кола, який прецінь находиться теж у кожному хлопському плоті. Від двох з половиною літ державне життя Польщі спирається на парадоксі. Фактично істнує диктатура, а державний устрій протиставиться диктатурі. Той парадокс з конечности викликує ломання права. Внутрішне і зовнішне положення Польщі все більше ускладнюється. За кордоном розвивається пропаґанда в справі ревізії польських границь. Господарче положення Польщі є важке й дальше буде важке. Село переступило вже межі платничої спроможности. Скорше від поступів комасації, меліорації й парцеляції поступає павперизація села.

Так виглядає цей малюнок польської дійсности стверджений пос. Ратаєм. Деякі поля цього малюнку ще яскравіше підкреслив пос. Домбський, (Хл. Стор.), підносячи постійний зріст бюджету, якого нетто доходить до трьох міліярдів, а брутто 5.656 міліонів у прибутках і 5.422 у видатках. Високий бюджет є джерелом господарчої катастрофи. Ті величезні суми витискає податкова шруба, що спричинює дорожнечу капіталу. За 50 літ Польща матиме 60 міл. населення. В таких умовах буде вона хіба фабрикою дешевої робочої худоби для французького й американського капіталу та плянтаторів Канади й Арґентини. В бюджеті нічого не змінилося. Уложено його в мілітаристично-поліційно - бюрократичний спосіб. Господарчі відносини свідчать, що після короткого поліпшення вертаємо до стану з перед травня. Незручна збіжева політика, надто великі ножиці між цінами хліборобських і фабричних продуктів вказують вже не на крізу, але на банкроцтво. Торговельні відносини зі сусідами не є управильнені. Ведеться митні війни в інтересі Левятана, а одночасно вимагається нових податків від дрібного хліборобства.

В політичній ділянці істнує диктатура чи півдиктатура, а представник проурядового табору виходить з арґументом кола. В закордонній політиці Польща відокремлена. У внутрішніх відносинах росте хвиля невдоволення. *Відносини з меншостями ніколи не були так напружені, як тепер.* Федералізм й унії заступлено поліцаєм і баґнетом.

Є ухвала про ревізію конституції, однак ніхто не зголошує проєкту. Зріст злочинности помітний у всіх ділянках. Само пиянство зросло на 29 відс. З кол бльоку наклику́ється до перевороту.

Зміст цих двох промов є вповні достаточним і релефним малюнком сучасних відносин. Доповнім його ще деякими підкресленнями інших польських промовців. Пос. Жулавський (ППС) зазначив, що уряд є безпрограмовим. Єдиним його змаганням є створення сильної влади за всяку ціну. Уряд підпорядкував собі виконуючу й законодатну владу, а тепер посягає й на судівництво. Влада президента й міністрів є мінімальна, а адміністрація перелякана. Злочинність зросла взагалі, а в тому самі напади на 20 відс. Анальоґічно хаотичною й безсилою була теж промова пос. Возніцького („Визволенє"). На іншій площині розвинув свою промову пос. Рибарський (Нар. Клюб), вказуючи на пасивність торговельного білянсу, зменшення польської участи в світовій торговлі, дорожнечу гроша (Польща має найвищу відсоткову стопу по Рад. Союзі), зріст етатизму (державні підприємства осягнули тільки 44 відс. преліміновані суми), розбивання партійних організацій і зріст проурядового партійництва. Громадянські свободи є підірвані. Навіть за єзуїтських часів (в XVI. ст.) в Польщі не було пресового закону. Зрештою, бесідник міг би згодитися з висловом Людвика XIV.: „держава, це я", але не може згодитися з ним, коли пос. Санойца говорить: „держава, це я".

Навіть пос. Бітнер (Хр. демокр.), вказуючи на прихід до влади уряду при помочі насильства, зазначує зріст бюджету в останніх двох роках на півтора міліярда, а загалом видатки, які мусить покрити громадянство виносять сім міліярдів. Моральна санація також себе не оправдала. Навпаки тези представника проурядового клюбу (пос. Санойци) свідчать про якусь готентотську мораль. А без публичної моралі немає справедливости.

Поминаємо зовсім національно-меншостевий відтинок ґенеральної дебати над бюджетом, бо положення не-польських народів є загально відоме. Зрештою, колиб навіть ані один представник українців чи білорусів не сказав ані одного слова, то в зеркалі зясованої тут загально-польської дійсности положення не-польських народів увидатнюється само собою.

Оборонці теперішнього режіму фактично нічого не могли протиставити цим важким обвинуваченням навіть польської частини сойму, бож важко таким протиставленням уважати кіл пос. Санойци. Єдиний оправданий закид на адресу польської „опозиційної" частини сойму є закид пос. Щипюрського (Ревфракція), що опозиція не має відваги повалити уряду і втікає перед відповідальністю. А ця недостача відваги і почуття відповідальности є яскравим виявом її повного безсилля.

З документів часу.

Конфіската історичної повісти Андрія Чайковського „До слави".

Староство в Тернополі видало слідуюче рішення, котре як документ подаємо в цілости в оригіналі.

Starostwo powiatowe w Tarnopolu. L. 863/29. Tarnopol, dnia 3 stycznia 1929. Zajęcie książki p. t „Do sławy". Do Pana Wasyla Semczyszyna, kierownika wydawnictwa „Czar zilla" w Tarnopolu.

Tutejsze Starostwo zajmuje książkę p. t. „Do sławy", napisaną przez Andrzeja Czajkowskiego, a wydrukowaną w Drukarni Pospiesznej w Tarnopolu przy ul. Mickiewicza l. 41 za artykuły o treści antypaństwowej, znajdujące się na stronicy 7, 103, 134, 136 148, 153 do 183 i t. d., o czem Pana zawiadamiam. Starosta powiatowy Malicki".

В справі цеї конфіскати інтервеніював дня 11 січня ц. р. посол д-р Степан Баран у пресового референта бюра публичної безпеки в тернопільському уряді воєвідському д-ра Новака, але вже за пізно, бо сам за пізно довідався про конфіскату. Справу конфіскати передано вже тоді карно-пресовому виділові окружного суду в Тернополі, котрий про неї вискаже своє слово, при чому сподіємося, що сам шановний автор матиме нагоду особисто боронити свій твір перед судовим трибуналом.

Тому, що поліційна конфіската історичної повісти навіть серед наших сучасних відносин є подією виїмковою, справу конфіскати видвигнено на соймовій арені і дня 30 січня ц. р. на засіданні сойму пос. д-р Ст. Баран і тов. з Українського Клюбу внесли слідуючу **інтерпеляцію**

до міністра внутрішніх справ в справі конфіскати історичної повісти Андрія Чайковського під заголовком „До слави" повітовим староством в Тернополі, яку нижче подаємо в цілости в дослівному перекладі з польського оригіналу.

„Староство повітове в Тернополі зарядженням з дня 3. січня 1929 до ч. спр. 863/29 заняло історичну повість знаного українського письменника Андрія Чайковського, бувшого голови Товариства українських журналістів і письменників у Львові під заг. „До слави", видруковану в Друкарні Поспішній в Тернополі, а видану видавництвом „Чар Зілля" в Тернополі за уступи протидержавного змісту, що знаходяться на сторінці 7, 103, 134, 136, 148, 153 до 183 і т. д."

„Повища конфіската є цілком неузасаднена і є це взагалі перший досі випадок конфіскати історичної повісти за иминий протидержавний зміст. Повість Андрія Чайковського „До слави" є другою частиною великої історичної повісти тогож автора під заг. „Сагайдачний", котрої головним героєм є козацький гетьман Петро Конашевич Сагайдачний, а котрої акція відбувається з початком 17 століття частинно на Україні підлеглій тоді Річипосполитій Польській, частинно на самій Січи, а котрої тлом є тогочасні відносини політичні, національно-релігійні і соціяльні".

„Історичну повість „Сагайдачний" написав автор ще перед повстанням теперішньої польської держави, а перша частина цеї повісти вийшла друком у Львові ще за австрійських часів, а опісля у другому виданні в Коломиї вже за часів польського правління".

„Очевидно, автор пишучи свою повищу історичну повість ще перед повстанням теперішньої польської держави і описуючи відносини на основі історичних матеріялів з перед трьох століть, не мав і не міг мати ніякої тенденції протидержавної польської, ані також ніяких алюзій до сучасних політично-державних відносин. Тло своєї повісти і акцію діючих осіб малював автор виключно як мистецьписьменник, беручи за підложе тодішні історичні факти і відносини, за які очевидно сам не понесе ніякої відповідальности".

„Заряджена повітовим староством в Тернополі конфіската історичної повісти є чимсь небувалим в історії цензури і можна її розуміти тільки і виключно як звичайне надужиття, обчислене на знищення українського видавництва. Річ зовсім природна, що повища кон-

фіската історичної повісти, правно цілком не-
узасаднена ані в постановах загального зако-
ну карного, ані також в постановах декрету
президента про пресове право з дня 10 травня
1927 В. з. Р. П. ч. 45 поз. 398, викликала зро-
зуміле здивування серед українського грома-
дянства, а зокрема серед українських кругів
письменницьких і журналістичних".

„Супроти цього підписані запитують :"

„1) Чи п. міністр внутрішних справ знає
про повиший факт конфіскати повітовим ста-
ростом в Тернополі історичної повісти Ан-
дрія Чайковського „До слави";

„Чи п. міністр внутрішніх справ схоче
потягнути до відповідальности органи поліцій-
ної цензури при старостві повітовому в Тер-
нополі за неузасаднене зарядження конфіска-
ційне повищої повісти історичної";

„Чи п. міністер внутрішніх справ схоче
видати окреме розпорядження для староства
повітового в Тернополі і взагалі для органів
поліційної цензури, щоби на будуче не допу-
скалися таких неузасаднених конфіскат".

Варшава, дня 30 січня 1929.

(Підписи.)

Удержавлення польської школи в Галичі.

В „Курер-і Станіславовскі-м" під цим заголовком читаємо: „В останній хвилі довідуємося, що приватну польську школу ім. Й. Пілсудського в Галичі розпорядком міністерства освіти з 1. лютого ц. р. принято вповні на державний етат. Подаючи цю радісну для нашої, а передовсім для галицької польської суспільности, вістку, висказуємо подяку компетентним властям за прихильне поладнання цеї незвичайно болючої справи, що порушила була до живого цілу польську опінію. При цьому уважаємо за свій обовязок піднести великий патріотизм і витревалість Польонії Галича, котра під проводом о. пароха Унгера направду з найбільшим зусиллям школу цю утримувала, чим і добилася вкінці до своєї шляхотної мети".

Українське громадянство знає перипетії цієї справи хочби з дописів у нашому органі, тому не будемо її переповідати. Пригадуємо тільки, що після означення прилюдної школи в Галичі утраквістичною, згідно з вислідом плебісциту в шкільній справі, засновану зараз-же польську приватну школу „переняло на свій кошт" ціле польське громадянство, а „Слово Польске" розписало спеціяльну складку на її удержання. Тепер, як бачимо з нотатки „кресового" польського органу, ця акція польських чинників увінчалася успіхом, що в нинішніх відносинах пішло зовсім легко. Від другого півроку істнують отже в Галичі дві школи на державному етаті: т. зв. утраквістична і чисто польська.

Хто міг би нам подати хоч один приклад подібного успіху української сторони в аналогічному випадку?

Володимир Антонович і „нова ера".

В двацятьліття смерти Володимира Антоно-
вича київський двохмісячник „Україна", кн. 5.
за 1928 р., приніс ряд статтей, присвячених па-
мяти цього визначного історика і громадянина:
акад. **Михайла Грушевського.** З соціяльно-націо-
нальних концепцій Антоновича; **Осипа Гермайзе.**
В. Р. Антонович в українській історіографії; **Ми-
рона Кордуби.** Звязки Антоновича з Галичи-
ною; **А. Синявського.** З публіцистичної діяльно-
сти Антоновича; та інших авторів спомини і ли-
сти Антоновича. На основі цього богатого в зміст
тому „України" хочемо навести тут сторінку із
політичної діяльности Антоновича, що торка-
ється його участи в польсько-українській угоді,
т. зв. „новій ері", 1890 р.

Антонович назверх не афішувався ніколи як політичний діяч, навіть в історичних працях неохотно порушував політичні питання, — але в дійсности відгравав він першорядну ролю як організатор і проводир т. зв. громад, тайних українських гуртків, що від 1860-их років істнували по всіх містах Великої України. Громади мали на меті загально-національну роботу, ширення національної свідомости серед інтелігентної молоді і освіти серед народу, оживлення письменства і науки, допомогову акцію, — але деколи забирали голос і в політичних питаннях. Антонович, в якого руках сходилися всі нитки цеї організації, був фактичним керманичем і ідеольогом українства на Придніпрянщині, а своїми впливами сягав і за кордон, — в Галичину. Це мало місце 1887—1890 рр., як про це дізнаємося з наведених статтей д-ра М. Кордуби і акад. М. Грушевського.

В другій половині 1880-тих років загострилися відносини між Австрією та Росією та з обох сторін розпочато воєнні підготування. Тоді звернено теж увагу на становище українців по обох боках Збруча. Літом 1887 р. архикнязь Рудольф обїздив Галичину й Буковину, щоби пізнати ближче відносини і приєднати населення для династії. В берлінськім журналі „**Die Gegenwart**" на переломі 1887-1888 р. появилися сензаційні статті Едуарда Гартмана про утворення окремого Київського Князівства, як говорено, інспіровані німецьким урядом. Польська аристократія, що стояла у тісних звязках з Габсбургами, думала використати европейський конфлікт для своїх державницьких плянів — і намагалася втягнути також українців до своєї акції.

Антонович в ті часи відбув кілька заграничних подорожей і побачився з своїми старими товаришами-поляками, що після повстання 1863 р. вийшли за кордон. Між іншим познайомився близько з **Валеріяном Калінкою,** визначним істориком, керманичем патріотичного ордену Змартвихвстанців, що мав великі впливи серед краківських консерватистів. „Ця стріча без сумніву відграла велику ролю в плянах польсько-українського порозуміння", пише акад. Грушевський. „Скептичне становище Калінки супроти шляхетської Польщі мусіло підкупати Антоновича, а мрії про польсько-українське порозуміння, котрими був перейнятий цей монах історик в останніх роках його життя, і його впливи в найбільше впливових, рішаючих кругах польського громадянства, могли справді піддати Антоновичу і його однодумцям надію, що під протекторатом польських консерватистів українська національна культура, принаймні на якийсь момент, зможе знайти опорну точку для того, щоби дати відсіч „истребленію" українства в Росії, що повним ходом пішло після указу 1876 року".

Тайна цих переговорів досі в подробицях не відслонена. Але що була складена якась умова між гуртом Антоновича і поляками, на це вказують ріжні натяки, які збирає д-р М. Кордуба у своїй праці. Так Драгоманів у листі до Вас. Ковалевського запевняє рішучо: „Алеж не думайте, що все те („нова ера") спеціяльно галицька справа. **Угода була переведена й од імена російських українців,** а в ній прямо замішані найважніщі їх інтереси, а окрім того найважніщі інтереси загальні: політичні, соціяльні, культурні. Угода рішуче ренегатство од усіх ліпших традицій українських, починаючи з Шевченкових"... На істнування ближчого порозуміння київської „Старої Громади" з поляками вказує й те, що галицьку угоду дуже живо підпирали визначні кияни, як Ол. Кониський, Хв. Вовк і сам Антонович. Олександер Барвінський, підчас побуту у Києві 1888 р. був свідком, як до Антоновича приходив відпоручник графині **Альфредової Потоцької,** розвідатися, яке буде становище українців на випадок австрійсько-російської війни... Ол. Барвінський бачив тоді в Києві настрої дуже прихильні для Австрії. Всюди обговорювали статті Гартмана і чекали нових звісток. Павло Житецький говорив Барвінському: „Скажіть вашому кайзеру, коли вже він до нас прийде?" І сам Антонович у розмові запевняв Барвінського, що якби австрійські війська появилися на Україні, українське населення не дасться ужити за топорище до російської сокири...

Рівночасно розпочали поляки заходи в Галичині. Про це оповідає д-р Кордуба на основі невиданої досі частини споминів Ол. Барвінського. При галицьких залізницях мав посаду Алойсій **Тележинський,** поляк-хлопоман з 1860-их років, колишній товариш Антоновича; він часто їздив у службових справах до Києва і сповняв ролю звязкового між львівськими народовцями та київською Старою Громадою. Тележинський 1887 р. познайомив Ол. Барвінського з Антоном **Хамцем,** головою краєвого виділу, також товаришем і приятелем Антоновича, якому Антонович навіть своєю інтервенцією врятував життя [illegible] р. Хамец знову звів Барвінського з кн. **Адамом Сапігою,** Михайлом **Бобжинським,** Станиславом і Казимиром **Баденіями.** Літом 1887 р. кн. Сапіга зїхався з Барвінським у Криниці, де обговорювали ріжні справи, — тоді Барвінський піддав проєкт запрохання Антоновича на катедру української історії у Львові, — цею думкою Сапіга дуже захопився. Незабаром серед

Д-Р МИКОЛА ЗАЛІЗНЯК.

З великої доби.

Вступні кроки України до Берестейського мира.

(Продовження.)

Та в міжчасі, поки Ґенеральний Секретаріят одержав від мирових делегацій держав почвірного союзу цю відповідь, вернув до Києва 14/27. грудня з Берестя третій делегат Центральної Ради, М. Любинський. 15/28. грудня у вечері відбулося засідання Великої Центральної Ради, на якому М. Любинський зробив доклад про стан мирових переговорів у Берестю.

Вчора я вернувся з Берестя Литовського, — почав свій доклад М. Любинський, — куди я їздив, як делегат Української Центральної Ради. Прибувши з паном Левитським до Двинська, ми від п. Розенфельда-Каменева, який уже був у Берестю, довідалися, що їхати до Берестя вже нема чого, але порадившися, ми все таки поїхали. На чолі німецької делегації стоїть Кільман, а на чолі австрійської — граф Чернін. До російської делегації належали: головою — Адольф Абрамович Йоффе, Розенфельд-Каменев, пані Біценко, проф. Покровський і Ціппер. (На галеріях сміх)".

„У складі російської делегації я мусів лишитися для контролі. Я вимагав формального ведення справи, ведення протоколів і т. д., і вони, хоч неохочо, згодилися. До 9. грудня всі розмови мали лише приватний характер. У цих розмовах всі держави дуже цікавилися Україною, складом українського війська, економікою, урядуванням і іншим. І хоч дипльоматична тайна не дозволяла мені розповідати дечого, проте я був гордий, що мені не доводиться червоніти за мій край. Я відчував ту велику непереможну силу, якої останніми часами набирає Україна". (Оплески).

При закінченні свого докладу М. Любинський заявляє:

— Я приїхав спитати вас: яку нам позицію заняти в цих переговорах?

Після цього почали вносити свої резолюції окремі фракції Центральної Ради. Ухвалено величезною більшістю голосів українських соціялістів-революціонерів, українських соціял-демократів, українських соціялістів-федералістів та жидівської партії Поалей-Ціон резолюцію, яку внесла фракція українських соціялістів-революціонерів, а до неї ще додаток, який внесла фракція Поалей-Ціон. Ухвалена резолюція у своєму кінцевому уступі звучала: „Центральна Рада постановляє взяти участь у мирових переговорах від імени Української Республики на рівні з іншими державами і потверджує постанову Ґенерального Секретаріяту про негайну посилку делегації для участи в мирових переговорах". А додаток до цеї резолюції був такий: „Вважаючи, що для оборони інтересів усіх зачеплених війною націй необхідна участь їх представників у мирових переговорах, українська делегація обстоюватиме притягнення до участи в них делегацій усіх націй, як державних, так і недержавних".

Наслідком цього рішення Центральної Ради вислано до Берестя нову делегацію від Української Народньої Республики з генеральним секретарем торгу і промисловости В. Голубовичем, як головою, М. Левитським, М. Любинським, М. Полозом, О. Севрюком, як членами і С. Остапенком як радником у справах економічних.

Ця українська делегація доперва на третьому пленарному засіданні новорозпочатих мирових переговорів поставила справу про признання її окремою і незалежною мировою делегацією Української Республики. А саме на цьому засіданні першим забрав голос провідник української делегації В. Голубович і виголосив промову, в якій з початку підніс заслуги большовицької Ради Народніх Комісарів у справі мирових переговорів, а потому прочитав і передав делегатам інших держав текст ноти Ґенерального Секретаріяту, про яку ми вже говорили вище, і заявив, що Українська Народня Республика вступає тепер в міжнародні зносини в цілім обемі своїх прав. Він казав:

„Змучені і виснажені війною народи змагають до мира. В цьому змаганні до мира представники демократії Великоросії, не зважаючи на напади деякої частини російського громадянства та преси, сміливо переступили через стрілецькі окопи воюючих держав не для того, щоби на полі бою кровю та залізом, а щоби шляхом приязного порозуміння між народами, осягти загальний мир пожаданий для цілого світа. Після того, як почалися мирові переговори і оголошено засади мира, ви, шановні панове, цілком справедливо призначили десять днів перерви, щоб дати можливість державам, які не брали участи в мирових переговорах пристати до них. Наша держава, Українська Народня Республика, нарід якої завжди схилявся до мира, перша відповіла на ваш поклик. Після того, як третім Універсалом Української Центральної Ради з 20. грудня зазначено її державне становище, Українська Народня Республика починає в теперішньому моменті своє міжнародне істнування, яке вона втратила більше ніж перед 250 роками і вступає в міжнародні зносини в цілому обемі своїх прав на цьому полі. На основі попереднього представлення *уважає правительство Української Народньої Республики правильним на теперішніх мирових переговорах зайняти самостійне становище* і передати правительствам заступлених тут держав отсю ноту (якої зміст ми подали вище).

У відповідь на прочитану ноту Ґенерального Секретаріяту Української Народньої Республики голова нарад, державний секретар Кільман, представник Німеччини, сказав таке:

(Продовження буде.)

народовців у Львові утворився гурток, що рішив вести галицьку політику „в найтіснішім порозуміні та звязку з київською Старою Громадою, кермуючись вказівками її головних представників Антоновича та Кониського та старатися „вихіснувати заграничне положення, котре впливало на необхідну зміну внутрішньої австрійської політики супроти українського народу в Галичині". До цього гуртка належали Ом. Барвінський, Дам. Гладилович, адвокат д-р Ділошак, канонік о. Іван Чапельський, Теоф. Грушкевич, Вас. Тисовський, о. Евг. Гузар, Кир. Кахникевич, Наталь Вахнянин і К. Телішевський. Наради відбувалися у Тележинського, *на ці наради звичайно приходив А. Хамец, деколи й князь Адам Сапіга...* В лютім 1888 р. Ол. Барвінський їздив до Києва, щоби ближче обговорити назріваючі пляни. Дальших перипетій цеї акції покищо не знаємо. Остаточно 25. листопада 1890 р. на соймовім засіданні посол Романчук зложив відому заяву і слідом за тим прийшло заключення угоди, проголошеної як „нова ера".

Проти угоди виступили москвофіли, радикали, університетська молодь, — почалася полеміка в часописах, віча, резолюції. Тоді, в січні 1891 р. приїхав до Галичини Антонович в ролі миротворця. Він привіз для Юл. Романчука письмо від Київської Громади з закликом, щоби народовці ішли дальше обраним шляхом, хоч „проти вас озвірилися темні сили обскурантизму і вкупі з ними накинулась на вас сила стихійна"... Антонович старався своїм авторитетом підтримувати „нову еру", вів переговори з молоддю у Львові, Кракові і Відні, в розмовах з Павликом і Франком без застережень одобрював угоду.

Дізнаємося дещо і про толішні розмови Антоновича з поляками. Хамец повідомив Антоновича, що міністер для Галичини Залеський невдоволений угодою, заключеною між народовцями та галицьким намісником та висказує побоювання, що українські посли стануть в опозицію до віденського правління; Хамец дораджував, щоби українські посли в парляменті утворили свій клюб і в галицьких справах *порозумівалися з Польським Колом...*

Місія Антоновича в Галичині не повелася. „Загальне враження стрічі у мене дуже прикре", писав Павлик по розмові з Антоновичем. „Угода — рішуче ренегатство од всіх ліпших традицій українських, починаючи з Шевченкових", осудив справи Драгоманів. А Лазаревський схарактеризував Антоновича різко: „невміру поляк!" І самі галицькі політики скоро відреклися „нової ери"...

Праці, присвячені Антоновичеві, не приносять документальних інформацій про те, якими мотивами руководився наш історик, коли розпочинав цю нещасливу галицьку угоду й уперто її боронив. Чи виходила вона справді з його переконань, чи тільки упав він жертвою польських махінацій? Булоб дуже інтересно, колиб живучі ще в Галичині сучасники „нової ери", що знали Антоновича або чули про цю його акцію, схотіли подати свої спомини до загального відома.

І. К.

Перед зміною статута „Рідної Школи".

В ч. 22 „Діла" з дня 31. І. 1929 на 4-ій стороні в статті: „Вісти з „Рідної Школи" стоїть: „На найближчому загальному зізді делегатів „Р. Ш." прийде на дневний порядок зміна статута Т-ва. Загальний зізд відбудеться мабуть 1. квітня цього року".

Отже — мабуть — за несповна два місяці зберуться умандатовані відпоручники Р. Ш. з цілої нашої західної волости на загальний зізд „Рідної Школи" — рішати зміну дотеперішнього статута. Боїмося, що підготовка до тої преважної справи може кінчитися на наведених у горі чотирьох стрічках і виринути щойно день-два перед зіздом, або й тільки щойно на самому зізді. В такому разі замісць направи — готова зийти довга дискусія, або й небажані для добра Р. Ш. рішення. Опісля те все відбивається лихо на моральній і матеріяльній стороні „Рідн. Школи". Щоби це оминути, ми рішилися вже тепер висловити кілька гадок під увагу й розвагу Головній Управі, Кружкам Р. Ш., учительству й батькам.

Як ми всі гаразд знаємо, зміна статута тягнеться від 1926 р. Для добра й розвитку Т-ва зміна конечна. Всі останні зізди це признали. Головна Управа мала доручення підготовити диктовані життям зміни по думці ухвалених Заг. Зіздами резолюцій й вона певно це зробила. Я з цего місця дозволю собі запропонувати Головній Управі — всі намічені зміни передати на розгляд ширшому нашому загалові. Це буде мабуть також бажанням усіх зацікавлених у будучині нашого найважнішого товариства. В першу чергу слід було би переслати проект тих змін Кружкам Р. Ш. та й рідно-шкільним учительським зборам, і оголосити їх ще в першій половині місяця лютого на сторінках преси. Кружки Р. Ш. і вчительські збори шкіл Т-ва мали би на своїх сходинах по кінець лютого обговорити всі точки зміни й передати Головній Управі свої завваги, а своїм відпоручникам дати вказівки на загальний зізд. Оголошені в пресі зміни дали би почин до обговорення тої справи на сторінках нашої преси.

З усіх цих голосів зможе Головна Управа й відпоручники на найближчий загальний зізд вибрати ті здорові гадки, що їх піднесено було в дискусії. Це причиниться безперечно до скристалізування напрямних самої зміни та до остаточної кодифікації змін і цілого статута.

Всі з нас, що колибудь займалися зміною статута, знають прекрасно, як кожне слово муситься у таких випадках основно обдумати та всесторонно розважити. Без основної дискусії на сторінках преси, без серйозно обдуманих зауважень загалу Кружків Р. Ш. ми прийшли би на загальні збори і приступили би до діла зміни непідготовані і в наслідок того зміну могли би повести в небажаному для добра Р. Ш. напрямку. Це могло би викликати в „Рідній Школі" шкідливу під кожним оглядом крізу. Добро Т-ва лежить нам аж надто на серці, щоби ми — відпоручники могли рішати зміни от так — brevi manu. І голос батьків дітей мусить бути вислуханий через часописні статті, бо в справі цієї зміни повинні висловитися всі заінтересовані чинники.

У злуці зі зміною статута стоїть питання: як довго має тревати цьогорічний зізд? Нашою радою конечно було би скликати його на дводневні наради, а сам порядок нарад уложити так, що першого дня переведеться дискусію й ухвалу зміни статута, до якої вимагана кваліфікована більшість, а на слідуючий день прийде звідомлення Г. Управи, вибори дискусія і внесення. На всякий випадок не є вказаним пересувати точку про зміну статута на кінець нарад з огляду на вагу справи і небезпеку, що при кінці зізду не булоб кваліфікованої більшости.

Не маємо сумніву, що подані небавом Головною Управою до прилюдного відома зміни статута найдуть широке зацікавлення серед нашого громадянства, воно обговорить їх під кутом добра дорогої всім нам установи, а доцільна зміна статута стане зворотною точкою в кращому розвиткові „Рідної Школи".

Михайло Зубрей,
голова Кружка Р. Ш. в Лежайську.

Свято Духовної Семинарії.

Посвячення молитвенниці львівської Духовної Семинарії, розмальованої мистцем Петром Холодним.

В неділю 3. лютого ц. р. відбулося в само полудне у Львівській Духовній Семинарії рідке і, можна сказати, єдине в історії тієї установи свято, тісно звязане з нашим мистецтвом, точніше: з нашим церковним малярством. Це свято завершувало великий малярський подвиг, доконаний мистцем Петром Холодним у мальовилах іконостасу і всеї семинарійної молитвенниці (каплиці). У святі взяли участь, крім питомців і ректорату семинарії, члени греко-католицької митрополичої капітули, львівське духовенство і до двох сотень світських осіб. Акту посвячення молитвенниці довершив о. митрополит Андрей.

Само посвячення попередив концерт питомців Духовної Семинарії, що виконали: Шуберта „Бог защита моя" і Бортнянського „Господи, кто обитает". Опісля те о. ректор д-р Сліпий витав о. митрополита і в привіті подав прегарне пояснення й аналізу символіки мистецьких мальовил каплиці.

У відповідь на привіт виголосив о. митрополит дуже цінне своїм змістом слово про візантійський стиль мальовил молитвенниці та про вагу традиції в житті і мистецтві.

Потім відбувся сам акт благословення молитвенниці, довершений о. митрополитом при асисті членів греко-католицької митрополичої капітули.

Мальовила мистця П. Холодного в молитвенниці зробили на всіх учасників незвичайно гарне враження і на них ми постараємось дати в найближчих днях фахову оцінку. Так само матимуть наші читачі змогу вже в найближчих днях прочитати на сторінках „Діла" слово о. митрополита, виголошене на святі і пояснення символіки мальовил о. д-ра Сліпого.

До ювилею поета О. Олеся.

(Допис з Праги.)

Прага, 29. січня 1929.

З нагоди замітки, поміщеної в „Ділі" з 17. січня ц. р. п. н.: „З приводу 50-ліття О. Олеся" дістаємо таке письмо:

Автор замітки, подаючи до відома, що в місяці грудні 1928 року сповнилось 50 літ життя нашого поета і що з приводу цього Український Клюб у Празі готується влаштувати святочну академію і піднести дар Ювилятові, торкнувся далі також обставин життя поета на еміграції, зазначаючи, що він терпить матеріяльно і морально і що, мовляв, взагалі на еміграції, без зіткнення з рідною стихією, творчість поета не має тих джерел натхнення, які були на рідній землі...

Маючи можливість припадково зустрічатись з п. О. Олесем, мушу зазначити, що замітка ця болюче вразила нашого поета, оскільки торкнулась інтімних сторін його життя і творчости, тим більше, що якраз в справі творчости поета міркування автора замітки не є вірні.

У всякому разі, оскільки в замітці зачеплені і уже винесені перед ширше громадянство де-які моменти із особистого життя поета, беру на себе сміливість — уважаючи це громадським обовязком — подати до замітки деякі виянення, тим більше, що виянення ці природи передовсім національно-громадської і може оправді потрібно, щоби наше громадянство, навіть більше — українська нація — трохи зупинились над цілою справою.

Отже передовсім і саме найголовніше: поет О. Олесь „живий", творчість його не завмерла і натхнення його не покинуло. Він пише й тепер правда, пише менше, але все, що зявляється з під його пера — його поезії — на думку людей, яким доводилося чути їх, — такі-ж сильні, барвисті й милозвучні, як і перші його твори, що стали перлинами української поезії, окрасою української літератури.

Але..., на жаль, далі починається те, в чім автор замітки має рацію і що, звичайно, не може не впливати — коли не тепер, то в ближчому чи дальшому майбутньому — на творчість поета.

Це — моральний і матеріяльний стан поета. Дійсно, моральний стан О. Олеся в останні роки, загально кажучи — пригнічений і в цім справді чи не найбільша небезпека кожного — а тим більше поетичного — натхнення й творчости. Причина-ж цього — наша стара, „національна", та причина, через яку українська нація втратила не одного видатного чоловіка: це байдужність нашого громадянства до своїх живих видатних людей і страшні жалі, коли вони вмруть. Так мається річ і в даному випадку. Поет О. Олесь має написаних і готових до друку три томи нових своїх поезій, приблизно десь поверх 25 друкованих аркушів. Окремі видавці, видавництва та громадські діячі дуже добре знають про те, але ніхто до поета не звернувся з пропозицією видати їх. Правда, вони бояться того, що взагалі відстрашує наших видавців, а саме, що книжка буде лежати, бо громадянство наше і народ наш книжки не купує... Може вони й мають рацію, але факт залишається фактом: твори найбільшого сучасного українського поета лежать недруковані. А натомісць то тут, то там у пресі зявляються замітки, що поет Олесь „умер", що творчість його заникла. Ясно, що при такій ситуації трудно не тільки поетові, що тонко відчуває, а й людині з найгрубшими нервами задержати спокійний і бадьорий настрій...

Правда, оскільки нам відомо, років три назад О. Олесь мав пропозицію від Державидаву України — перевидати його твори, при чім поет мав би дістати й грубий гонорар. Але в даному випадку, як звичайно у більшовиків, була „делікатна" пропозиція для поета запродати, що так скажу, і свою душу. Оскільки-ж поет на те не пішов, то й пропозицію відкликано...

Це все до видання творів О. Олеся. А тепер кілька слів з приводу уже виданих його творів себ-то більше про сторону матеріяльну. Наш найбільший сучасний поет — це звучить для 40-міліонової нації трошки гірко — живе зі скромної стипендії, яку дістає від культурного семиміліонового чеського народу. Але літ вісім назад, ще на початку еміграції, О. Олесь видав у Відні власним коштом тт. V. і VII. своїх поезій та скілька інших збірок, гадаючи, що це буде матеріяльною базою для будучої його праці й дальших видань. Одначе, що-ж вийшло? 50.000 примірників, як були видані, так і лежать, за винимком дрібниці, в непорушній скількости й цілости до цеї пори! Але мало того, — поет ще мусить відривати щомісячно кошти зі своеї скромної стипендії і платити у Празі за склад! Бо, в противному випадку, як це й було не раз, власник складу загрожує продати твори на макулятуру. І це — можна сказати — на очах девятиміліонової української нації, що живе „по цей бік Збруча". Отже — чи не правда — чудовий юви-

лейний вінок на пошану 50-ліття життя й 25-літ-
тя літературної діяльности, „гордости" Нації?!
Цілком зрозуміло, що тяжко при подібному ста-
ні почувати себе добре морально й матеріяльно!

Але-ж може сам поет винен, що прекрасні
його твори лежать на складі й ніхто їх не купує?
Може про них не знають, може за мало рекля-
мує? Так, треба признати, що тут трошки правди
є. Але-ж поет О. Олесь — є передовсім поетом
і трудно від нього вимагати, щоби він був до то-
го ще й добрим торговцем чи мусів користува-
тись самореклямою. Одначе, було-б неправдою
говорити, що ніхто не знає про істнування ви-
даних творів. Знають, численні знають і наші
просвітні установи, книгарні, ба, — більше того
— кілька книгарень та інституцій навіть забрали
трохи книжок (до Америки майже на 5 тисяч
долярів), може де-що, а може й все продали, але
минуло по кілька літ і, як то кажуть, — ні гро-
шей, ні товару! Мало того, навіть на листи не
відповідають.

А вимагати від поета, щоби він ще ходив по
адвокатських та судових канцеляріях було-б хі-
ба за багато. Ось так і складається той мораль-
ний стан, що мусить бути базою натхнення й
творчости нашого поета.

Є, правда, едина утіха для нього, а саме: йо-
го не забувають і дуже ретельно передрукову-
ють по збірничках, журналах, календарях по
всіх Соборній Україні: на Наддніпрянщині, Над-
дністрянщині, Підкарпатті й за Океаном — в А-
мериці. Але всюди, немов би змовились — ніхто
не тільки не надішле гонорару, а навіть не запи-
тає: чи можна.

Ось в такий спосіб використовують українці
свого поета. Спосіб цей називають в науці екс-
тензивний, в просторіччі ще гірше. Ясно, що при
такім способі, нарід скоро не буде мати не тіль-
ки прекрасних творів, а й самого поета...

Щож маємо робити?

Ми — емігранти — справі помогти не може-
мо. Слово — за краєм, за українськими терито-
ріями, де є українське населення, українські шко-
ли, „Просвіти", книгарні, читальні, дитячі садки,
— де декламують Олесеві вірші, де співають йо-
го пісні...

І сьогодня, в день ювилею поета, нехай про-
відники української нації про це подумають.

Поет належить до народу і нарід повинен
про це памятати...

Віктор Приходько.

Нові авантюри в польському соймі.

(Власні телефонограми)

Дальша бюджетова дебата.

(ікс) Сьогоднішне засідання сойму присвя-
чене дальшій бюджетовій дебаті було свідком
нових авантюр у звязку з обговорюванням укра-
їнської справи. Після закінчення дебати над бю-
джетом мін-ства праці й сусп. опіки приступле-
но до бюджету мін-ства внутр. справ. Перший
промовець пос. Цішевський (ХД) заявив, що ха-
деція годиться признати міністрові диспозицій-
ний фонд в сумі 3 міл. зол. Пос. Березовський
(НД) твердив, що уряд не розвязав справи нац.
меншин. Жалівся, що уступки від уряду збільшу-
ють агресивність українців так, що нині вже
польське населення подається українському те-
ророві. Деяким східно-галицьким воєводам поль
ська делегація буцім-то заявила, що поляки по-
чуваються нині далеко менше у себе дома, ніж
за австрійських часів. У збаражському повіті
польські хлопи мусіли буцім-то звозити мате-
ріял на будови „Просвіт", лякаючися україн-
ського терору. Промовець широко розводиться
над потребою „сильної руки" в уряд. політиці
відносно українців. Сепаратистичний україн-
ський рух мусить бути зломаний. „Так само як
не віддамо ніколи Поморя і доступу до Балтику,
не виречемося східних кресів". Пос. Юхневич
(білор.) наводить низку прикладів із шикануван-
ня самоуправних установ на землях з білорусь-
ким населенням. Пос. Соболевський (ББ) теж
само торкається національної проблеми, однак
бачить побіду уряду в тому, що українське на-
селення звертається сьогодня більше до старо-
стів, ніж до українських послів. До великого га-
ласу доходить підчас промови пос. Бітнера (ко-
мун.). Пос. Сапєга (ББ) бачить розвязку націо-
нальної справи в полагоджуванні господ. по-
треб. Твердить знову, що національні аспірації
меншостевих політиків є інші, як аспірації на-
родів, яких вони хотять бути представниками.
(Пос. Хруцький: Це стара байка). Після того при-
ходить до слова пос. Целевич.

Промова пос. Целевича.

(ікс) На початку своєї промови пос. Целевич
застерігається проти становища міністра внутр.
справ, який на бюджетовій комісії не розглядаю-
чи суті конкретних закидів пос. Целевича, з гори
означив ці закиди як брехню. Стверджує, що ці-

лий тон в нац. політиці уряду надає міністр вну-
трішних справ, а радше голова виділу п. Сухе-
нек, який українську проблему розглядає під ку-
том погляду, чи не вдалося би діяльність якогось
українського діяча чи установи підтягнути під
карний кодекс. Нац. виділ мін-ства внутр. справ
відмовляє між іншим українським госп. устано-
вам кредитів, які їм готові признати державні
банки. Принцип правосуддя замінено у відношен-
ні до українців принципом т. зв. доцільности.
Дальше промовець подає цілу низку прикладів
на нарушування свободи зборів, нарушування
особистої власности (конфіската одностроїв лу-
говиків і соколів), надужиття в справі посоль-
ських віч. Переповідає останні арештування пі-
сля замахів на „Слово Польске" і „Іл. Курєр Цо-
дзенни" та історію конфіскат ілюструє останніми
конфіскатами „Свободи". Врешті переходить до
справ самоврядування. Домагається реституції
Краєвого Виділу у Львові і зголошує в справі
самоврядування окремий широкий внесок.

Клясична промова пос. Ярузельського.

(ікс) Після промови пос. Целевича прийшов
до слова пос. Ярузельський (ББ), який виключно
нібито полемізував з пос. Целевичем. Появу йо-
го, мовляв, спровокувало становище українських
послів, бо „мірка брехні перебралася". У східній
„Малопольщі ми є автохтонами й від віків жили
в згоді з „русінським" народом, а гетьман Жул-
кевський рівночасно будував церкви і костели.
Церква св. Юра так само збудована здебільш по-
ляками. Щойно Австрія в імя принципу „дівіде ет
імпера" кинула український клич. Першим висту-
пом українців було убийство намісника Потоць-
кого, а другим здемолювання авлі львівського
університету. У світовій війні 40.000 українців
повисло на шибениці (голос серед українців: це
зробили польські старости). Розпадаючися Ав-
стрія кинула клич боротьби з Польщею. Але
„рускі люд" не хотів цеї братовбийчої війни і
длятого ви не побідили. Ви гнали „рускі люд"
до боротьби терором і палицями, та забирали
корови селянам, які не хотіли йти воювати. По-
ляків ви тортурували та вязали в кільчасті дро-
ти й живцем закопували. Заповідаємо, що від
тепер не будемо в дефензиві, але переходимо
до наступу та просимо п. міністра, щоби взяв в
оборону спокійне населення, яке є провоковане.
Підчас тої промови і після того прийшло до ве-
личезних авантюр на салі сойму. Крики й галас
тривали так довго, аж поки маршалок не пере-
рвав засідання. Малим епільогом тих авантюр
була заява пос. Валевського (ББ) на пополудне-
вому засіданні, що пос. Хруцький хотів, мовляв,
його образити. Однак тому, що пос. Хруцький
вважає себе репрезентантом українського наро-
ду і виступає всупереч своєї присяги часто про-
ти інтересів польської держави, тому промовець
уважає за потрібне зареагувати проти поведінки
пос. Хруцького лише зі соймової трибуни. Цеї
заяви урядуючий віцемарш. Возьніцький не при-
няв до відома, покликуючися на те, що посла
Хруцького повинен був прикликати до порядку
маршалок сойму тоді, колиб був уважав за від-
повідне.

Відповідь мін. Складковського.

(ікс) На пополудневому засіданні широку
відповідь дає усім промовцям міністр внутр.
справ ген. Складковський. Цікаво, що на закиди
пос. Целевича міністр не відповів ані словом. М.
ін. боронив міністр диспозиційного фонду, яко-
го йому счеркнула бюджет. комісія. Додав по-
яснення про організацію комуністів у Польщі і
потребу боротьби з ними. Дальше заявив: істнує
також Українська Військова Організація, яка
черпає фонди з багатих джерел та заграничних
держав (з Берліна). Сьогодня можу сказати, що
наші довгі невдачі при відкриванні цеї організа-
ції і її звязку із закордоном походили з недо-
стачі відповідних заходів для паралізування
впливів чужого золота. З інших уступів заяви
мін. Складковського на увагу заслугує його обо-
рона поліції перед закидом, що поліція бе. Полі-
ція, казав міністр, стріляє, забиває і шаржує, але
не бе. Ця заява викликала великий галас. У даль-
шому сойм приступив до дебати над бюржетом
мін-ства промислу й торговлі.

—o—

Зміна конституції.

Виб. право для військових?

Зачувати, що найдалі до 10 днів ББ. внесе
проєкт зміни конституції. Над проєктом працю-
ють тепер посли того клюбу: проф. Маковський,
суддя Ян Пілсудський і ген. секр. ББ. Ячевський.
Мін. Цар є в контакті з тими послами. Закинено
проєкт введення принципу відповідальности міні-
стрів перед президентом держави. Устрій Поль-
щі й далі має бути республиканський, демокра-
тичний та парляментарний з відповідальністю
міністрів перед соймом. Одначе мають увести
зміни при ухвалюванні недовіря міністрам, як
вимог кваліфікації більшости і т. д. Також виб.
ординація має бути змінена. Є чутки, що воякам
і старшинам у чинній службі мають признати
виб. право.

—o—

Чи Троцький затонув чи є в Царгороді?

Льондонські часописи приносять чутку, ні-
бито корабель „Красний", на якім був Троцький,
затонув на Чорнім Морі. Віденська „Ді Штунде"
повідомляє, що Троцький із жінкою та сином
приїхав уже до Царгорода під контролею рос.
тайної поліції.

—o—

Ліндберґ міністром летунства?

„Геролд Трібюн" приносить вістку, що пре-
зидент Гувер іменує мабуть Ліндберґа держ. під-
секретарем для справ летунства.

—o—

Ватикан приступає до Ліги Націй?

Ватикан, передбачуючи закінчення перего-
ворів із Квириналом, переговорює в справі при-
ступлення до Ліги Націй.

На мистецькі теми.

Розмалювання церкви в м. Стоянові.

До теперішнього часу мальовали наші
церкви по більшій части некваліфіковані люди.
Рідко можна було стрінути по наших місточ-
ках і селах розмалювання церкви правдивим
артистом-маляром. Все те малювання було
звичайно відбиткою з біблійних образів, у сти-
лю, можна би сказати, ніякім. Колиж був у
нашій церкві стиль, то очевидно стиль візан-
тійський.

Нинішній дух часу й обставини інакші.
Вони примушують нас дати людям справді ар-
тистичні розмалювання не тільки образів-ікон,
які врештою полишились нам дійсно вартісним
набутком ще в XVI. і XVII. віку (бо інші
части церкви не були мальовані ані тревало
ані артистично), але церкву як цілість.

Розмалювання церкви св. пророка Ілії в
Стоянові піднявся наш відомий артист-маляр і
графік, Павло Ковжун. Розмальовуючи цер-
кву, держався чисто українського стилю (ба-
роко). Зі своєї задачі вивязався якнайкраще,
полишаючи на мурах церкви прегарну україн-
ську орнаментику, перетикану нашими націо-
нальними вишивками й гербами, так, що після
викінчення виявилася правдива краса нашого
національного стилю. З подивом і захопленням
можна оглядати у нас величну красу малюнків,
твори руки справжнього артиста.

Розмалювання церкви в м. Стоянові мож-
на оглянути в знимках, поміщених в „Неділі"
(цьогорічне число). Хто цікавий нехай пере-
гляне.

Не хочу ті знимки тут підносити ані по-
ручати артиста-маляра Павла Ковжуна, хіба
тільки покличуся на експ. митрополита, котрий
поручив нам цього артиста, знаючи його со-
лідність і його талант. Від себе скажу тільки,
що п. Ковжун вложив у розмалювання нашої
церкви цілу свою артистичну душу. Його ро-
бота є наскрізь мистецьким твором.

о. Д. Березовський.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·87·50—8·87·75, канадійський
долар 8·82·00—8·82·50 чеська корона 0·26·25—0·26·50,
австрійський шілінг 1·25·00 1·25·00, румунська лея 0·05·00
—0·05·50 французький франк 0·34·50 0·34·60, швайцар-
ський франк 1·71·35—1·71·50 фунт штерлінгів 43·30·00—
43·60·00, радянський червінець 17·50 18·50.

Золото: 20 корон 36·50·00—36·80·00, 20 франків
33·75·00—34·40·00, 20 німецьких марок 41·70·00—42·00·00,
10 російських рублів 46·50·00 4[illegible]·70·00.

Срібло: Австрійська корона 0·68·00—0·69·00
5 австрійських корон 3·50·00—3·60·00, австрійський
фльорен 1·70·00 1·80·00, російський рубель 2·95·00—
3·05·00, копійки за рубель 1·48·00—1·52·00.

Збіжа.

Пшениця дворська 46·25—47·25, пшениця селян-
ська 43·00—44·00 жито галицьке 33·50—34·25, ячмінь га-
лицький броварняний 34·50—35·50, ячмінь на мливо
28·00—[illegible]9·00, ячмінь пастівний 35·50—36·25 овес галиць-
кий 31·00—32·00, кукурудза румунська 35·50—36·50, ба-
раболя промислова 4·75—5·00, фасоля біла 105·00—130·00,
фасоля кольорова 50·00—55·00, фасоля краса 65·00—75·00,
горох пів-вікторія 51·00 55·50, горох пільний 38·00—
40·00, бобик 32·75—33·75, мішанка паст. в зерні [illegible]0·00—
00·00, вика 38·00—[illegible]0·00 сіно солодке краєве пресоване
18·00—[illegible]0·00, солома пресована 8·00—9·00, гречка 37·25—
38·25, льон 72·00—74·00, лубінь синій 22·00—23·00 ріпак
озимий 75·00—77·00, мука пшенична 40 прц. 73·00—75·00,
мука пшенична 65 прц. 70·00—71·00, мука житна 65 прц.
50·00—50·[illegible]0, грисік кукурудзяний 67·00—70·00, мука ку-
курудзяна 49·00—51·00, отруби житні 22·50—23·50 отру-
би пшеничні 25·00—25·00, крупи гречані 68·00—70·00,
пшоно 80·00—82·00, крупи ячмінні 48·25—50·75, пенцак
48·50—50·00, просо краєве 43·50—44·50 макухи льняні
47·00—48·00, конюшина краєва 160·00—180·00, мак синій
115·00—125·00, мак сивий 90·00—100·00. Мішки джутові
виробу Стрáдом Варта 1·68—1·72, мішки ужиткові добрі
1·38—1·42.

В безконечній черзі...

Нова розправа проти Василя Атаманчука й Івана Вербицького перед судом присяглих.

ШЕСТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

В понеділок 4. лютого ц. р. відчитано протокол ревізії у п-ства Вербицьких, опис інвіґіляції обох обвинувачених, а опісля продовжувано дальше переслухування свідків. На салі людей дещо більше, як у попередніх днях.

Зізнання св. Куцеля.

Св. *Володислав Куцель*, рим.-кат., 42 роки, заприсяжений (на попередній розправі, зізнає, що протоколував зізнання св. Гасмана, якого переслухував ком. Конарський у першім комісаріяті 4. листопала 1926. Подробиць його зізнань не пригадує собі та відкликується на протокол, де докладно записано зізнання св. Гасмана і на свої зізнання в суді. Цікаво, що зате собі пригадує дуже докладно означення св. Гасманом дня 19. Х. 1926, коли то він нібито возив двох молодих людей на вул. Тарновського.

Обор. д-р Старосольський: Чи св. Гасмана вакликано на поліцію під претекстом недозволеної, скорої їзди на вул. Тарновського?

Св. Куцель: Мабуть тому, але докладно не пригадую собі.

Зізнання св. Кудевича.

Св. *Здзіслав Кудевич*, римо-кат. 31 літ, заприсяжений, є власником автодорожки, якою їздить шофер св. Гасман. Оповідає, що перед убивством кур. Собінського Гасман у нього ще не працював. З Гасманом розмовляв 2 дні перед польськими задушками або 2 дні по тих святах (перед 31. Х. 1926 або 2. ХІ. 1926) і тоді довідався від Гасмана, що мабуть він возив своїм автом убийників куратора на вул. Тарновського.

Предс.: Чи Гасман означив день, в котрім возив молодих людей на вул. Тарновського?

Св. Кудевич: Так, возив 19. Х. 1926, а довідався про те, що убийники послугувалися автом з „Газети Поранної“ на другий день по убивстві („Газ. Поранна“ писала про це щойно 24. Х. 1926).

Обор. д-р Шухевич: Чи Гасман не оповідав, у котрій годині возив молодих людей?

Св. Кудевич: Так, говорив, що між 6 і 7 год. вечером.

Обор. д-р Шухевич просить це занотувати, що й запротоколовано.

Зізнання надком. Мітленера.

Св. *Станислав Мітленер*, римо-кат., 32 роки, заприсяжений, оповідає, що поліція мала інформації про атентат на кур. Собінського, міністра Станислава Ґрабського і Прушинського ще в 1925 р. Тому довгий час берегли згаданих осіб тайні агенти, але перед убивством куратора занехано цієї обережности. Убивство куратора заскочило і занепокоїло поліцію. Для поліції було ясно, що куратора вбито з наказу УВО. Одначе поліція не мала в руках ніяких безпосередніх доказів і тому мусіла послугуватися тайними інформаціями своїх тайних агентів. Довідалася, що аранжером убивства куратора Собінського був правдоподібно Мирослав Васильків. По довшім часі поліція ствердила на підставі світлини, що це Михайло Вербицький. З тої причини тайні агенти почали інвіґілювати дім Вербицьких і інших осіб, з якими Вербицькі стрічалися.

По переслуханні жовнірів, які критичного вечера бачили авто на вул. Красінських, з якого двох молодих людей утікало через Яцкову гору, надкомісар Мітленер впевнився, що убийники послугувалися автом. По тайнім досліді агентів поліції між шоферами, завізвано шоф. Гасмана на поліцію на день 4. ХІ. 1926 під претекстом недозволеної скорої їзди на вул. Тарновського. Гасман зізнав, що возив одного дня д-ра Цепельовського в 5. год. пополудні і того самого дня двох молодих людей на вул. Тарновського. По прочитанню „Газети Поранної“ Гасман прийшов до переконання, що це було напевно 19. Х. 1926.

Поліція арештувала Михайла Вербицького 17. І. 1927. По дорозі арештувала в Єзуїтськім городі також Івана Вербицького, який переходив туди з нареченою Яницькою. Опісля перевела ще того самого дня ревізію у п-ства Вербицьких і забрала кореспонденцію та газову маску. Арештовано також Яницьку.

Після того приказав свідок на поліції укритися Гасманові у сходовій клітці і попри нього переведено деяких арештованих. Тоді Гасман пізнав обв. Вербицького як одного зі своїх пасажирів, яких возив на вул. Тарновського. Тут св. підчеркує, що він старався зізнаннями Гасмана захитати, але Гасман опирався при своїм і нічого не змінив з того, що сказав.

Дня 20. І. 1927 арештовано обв. Атаманчука. Тому що при ревізії поліція нічого в нього не найшла і тому, що Гасман не прийшов на означений час на поліцію, ком. Оленкевич по переслуханні звільнив Атаманчука. Правда, агенти його інвіґілювали, але обв. Атаманчук таки виїхав того дня зі Львова. При конфронтації дня 3. 4. 1927 р. Гасман пізнав Атаманчука як свого другого пасажира. Тоді обв. Атаманчук питався Гасмана, чому він не пізнав його тому 3 місяці.

Предс.: Чи ви, п. надком., знаєте, що агент Будний показував Гасманові через віконце дверей келії Атаманчука?

Св. Мітленер: Не заперечую, що так могло бути, але я не бачу в тім нічого злого.

Обв. Атаманчук на питання предсідника відповідає, що при першім арештуванні в дні 20. І. 1927 р. Гасман приглядався йому через пів години в бюрі комісаря. Зазначує, що тоді надком. Мітленер був присутній і що вішав свій плащ. На доказ цього покликується на поліцая ч. 1336. Одначе надком. Мітленер це заперечує і каже, що він не відсилав Гасмана зі свого бюра.

Обор. д-р Шухевич: Де ви, п. надком., були дня 19. І. 1926 вечером?

Св. Мітленер: Дома.

Д-р Шух.: Хто повідомив вас про убивство куратора?

Св. Мітленер: Мабуть комісар Конарський.

Д-р Шух.: А в котрій годині?

Св. Мітленер: Мабуть по 6-ій.

Д-р Шух.: Ні, прошу докладно сказати!

Св. Мітленер: Не пригадую собі.

Д-р Шух.: На попередній розправі ви сказали, що в год. 6.20.

Св. Мітленер: На моїм годиннику було 6.20.

Д-р Шух.: Чи ви залишили адресу, куди ідете?

Свід. Мітленер: Ні, я негайно поїхав на місце убивства.

Д-р Шух.: Чи інші комісарі залишали свої адреси?

Св. Мітленер: Так.

Д-р Шух.: В котрій годині були ви вже на місці?

Св. Мітленер: На місці був я в год. 6.40.

Д-р Шух.: Чи після доручення акту обвинувачення обвинуваченим зголошувався ще хто на поліції і казав, що бачив як убийники втікали?

Св. Мітленер (по довшій надумі): Так, на поліції зголошувалося багато людей з донесеннями.

Д-р Шух.: Але чи був чоловік, який казав, що бачив утечу убийників?

Св. Мітленер: Так. Агент Морет, який бачив утікаючих на вул. Тарновського.

Д-р Шухевич: Чому цього не зголошено до суду?

Св. Мітленер: Перепрошую. Зголошено прокураторові.

Д-р Шухевич: А чому нема в актах?

Св. Мітленер: Не знаю.

Д-р Шух.: Чи це було вже підчас розправи?

Св. Мітленер: Можливо.

Д-р Шух.: Чи при переслуханню докладно запротоколовано зізнання Гасмана?

Св. Мітленер: Так, дословно.

Д-р Шух.: Чи при переслухуванню 20. І. 1927 міг Атаманчук набрати переконання що його підозрівають за вбивство?

Св. Мітленер: Ні. Хіба з того, що бачив Гасмана на коридорі.

Д-р Шух.: Чи всі акти подано судові?

Св. Мітленер: Застерігаюся, немов би я ховав які акти.

Д-р Шух.: А де акти св. Кудевича?

Св. Мітленер: Свідок Кудевич не бажав собі, щоб його імя розголошувано.

Д-р Старосольський: Ви кажете, що Гасман з лиця пізнав обв. Вербицького?

Св. Мітленер: Ні, але по конфронтації влетів до бюра і сказав: Так, це той нижчий.

Д-р Стар. перечитує акти зізнань Гасмана з 3. ІІІ. 1927, де Гасман сказав, що не пізнає обв. Вербицького з лиця. Таксамо зізнав знова тепер в суді.

Св. Мітленер: Ні, сказав, що пізнає.

Д-р Стар.: Гасмана конфронтовано з Мариняком і Голіяном і тоді він сказав, що це не вони, а проте поліція їх дальше держала.

Св. Мітленер: Так, але Гасман не був одиноким свідком у тій справі.

Д-р Стар.: Чи не вдаряє вас те, що Бахта і Соболтинський зізнавали, що вбийники були середнього росту, а Гасман казав, що один був вищий, а другий нижчий?

Свід. Мітленер не знає, що відповісти, а опісля старається переконати оборонця, що Гасман є малого росту і тому йому видавався один вищий, другий нижчий.

Д-р Стар.: Але Бахта і товариш також убийникам приглядалися, бо йшли за ними...

Предс.: Вони розмовляли зі собою. А врешті до їх зізнань суд ставиться скептично.

Д-р Стар.: Тоді не можна одних зізнань уважати за зовсім певні, а до других не прикладати ніякої ваги. До зізнань Гасмана треба також ставитися скептично, бо його зізнання є розбіжні із зізнаннями інших свідків. Чи відомо вам з кримінальної практики, що справники злочину втікають у тім самім напрямі, звідкіля прийшли?

Свід. Мітленер: Льоґічно беручи, убийники мусіли б утікати тою дорогою, якою прийшли.

Д-р Стар.: Чи концепція, що убийники послугувалися автом, взялася по зізнаннях жовнірів, які бачили авто на вул. Красінських у тім часі, як убийники втікали?

Св. Мітленер не знає, що відповісти.

Д-р Стар.: Гасман їздив лише один раз на вул. Тарновського і то 24. жовтня.

Св. Мітленер: Міг їздити і тоді, але їздив також 19. Х. 1926.

Д-р Стар.: Це вже автосуґестія. Предсідник перериває.

Д-р Шух.: Коли конфронтовано обв. Атаманчука 3. квітня 1927 р. з Гасманом: рано чи вечером?

Св. Мітленер: Пополудні.

Д-р Шух.: Як довго?

Св. Мітленер: Пів години.

Д-р Шухевич: Чи ви, пане надкомісар, знаєте, що Стецюкова займається проституцією?

Св. Мітленер: Професійно?

Д-р Шух.: Я там не знаю, чи професійно, чи ні. (На салі гураґановий сміх.)

Зізнання ком. Конарського.

Св. **Тадей Конарський**, рим.-кат., 46 років, заприсяжений, зізнає, що 15 мінут по вбивстві був уже на місці злочину. Про це повідомив дирекцію поліції. Оповідає про те, що перешукав околицю, куди втікли убийники, але без позитивних наслідків. Оповідає також, що переслухував перший св. Гасмана.

Предс.: Чи Гасман установив дату, коли возив молодих людей?

Св. Конарський: Гасман сказав таксамо, як це є занотовано в протоколі.

Д-р Шух.: Чи як вас п. Марек повідомив про вбивство куратора, то ви зараз туди поїхали, чи ще повідомили дирекцію поліції?

Св. Конарський: Повідомив поліцію?

На тім перервано розправу до завтра.

НОВИНКИ

— **Ще про ревізії в Краківці.** В доповненні до поміщеної в „Ділі“ з 30. І. 1929 (ч. 21) новинки під заг. „Ревізії в Краківці“ подаю до відома, що державна поліція перевела ревізію в присутности поліційного агента з Яворова дня 5. І. ц. р. не тільки у о. В. Матковського, але також у д-ра Павла Карпяка, Андрія Бачинського, Олекси Михаловича, Осипа Хоронжака і в домівці місцевої „Просвіти“. Крім того була ще ревізія у голови читальні „Просвіти“ в Будзині п. Миколи Ваня. Цьогож дня мала відбутись ревізія ще й у д-ра Семчишина і лише тому, що д-р С. виїхав до Перемишля, а мешкання його було замкнене, то ревізії не переведжено. Ревізія відбулася в той спосіб, що на день 5. І. 1929 р. стягнено поліцію з околичних поліційних станиць до Краківця, а вона, поділена на групи, рівночасно переводила ревізії у названих вище громадян, шукаючи за зброєю, комуністичною літературою і за „Сурмою“ з наказу вищої влади. Одначе того наказу, нікому з ревідованих, не зважаючи на домагання, не предложено. Ревідуючі поліцаї заявили, що такі ревізії переводять у всіх підозрілих у комунізмі. Переглядали і приватні листи. Вкінці сконфіскували крім вичислених уже у новинці річей у о. Матковського ще таке: у д-ра П. Карпяка (ревізія тревала 4 і пів години) одно число „Діла“, котрого перша сторона світила білою плямою конфіскати і чорновик рекурсу у шкільній справі; у читальні „Просвіти“ штучку: „Як ковбаса та чарка, то минеться сварка“ та „Помяник поляглим“; у А. Бачинського: цеголки на будову „Народнього Дому“ на Богданівці, нерозпродані. — **Мішанин.**

— **Чим живуть польські економічні установи на Волині?** З польських газет довідуємося, що волинський воєвідський уряд асиґнував на днях такі субвенції для польських рільничих організацій на Волині: для „Звйонзку Кулек Рольнічих“ вол. воєвідства 3.500 зол. — на упосаження інструктора організацій дрібних господарств; для тогож „Зв. Кулек Рольнічих“ на підтримку рільництва в м. січні — 7.273 зол.; для „Вол. Т-ва Рільничого“ на м. січень — 7.125 зол., на досвідну стацію того самого Т-ва з 710 зол. Крім того „Звйонзек Кулек Рольнічих“ дістав субвенцію в сумі 7.500 зол. на організацію молочарсько-годівельних курсів у Вишнівці і Білокриниці (пов. Кремянець). — На українські господарські організації на Волині воєвідський уряд не асиґнував ні сотика.

— **Скарби на дні моря.** За останніх пять літ добув радянський уряд з глибини Чорного Моря 39 потоплених кораблів. 19 з них відновили настільки, що вони ввійшли в склад радянської фльоти. З інших кораблів витягнули на 5.000 металю вартости 33 мл. рублів. Кошти добування

їх вийшли на 2 міл. рубл. Працю веде чужинне підприємство і буде її продовжувати.

— Ріжні вістки. Льондонський суд рішив, що Висока Рада т. зв. „Армії спасення" не має права подавати до димісії свого довголітнього провідника ген. Бута, поки сама не переконається про його теперішний фізичний і умовий стан після його недуги. — У Мюнхені помер у 72 р. життя проф. політехніки д-р Конрад Прессель, інжинір, що всдавився будовою кількох великих тунелів в Австрії та Італії і залізничого шляху Батум-Тифліс. — Підчас вуличних розкопок у Римі найшли 300 золотих монет з римських часів, доби Нерона, Траяна й Тита. — В Ню Йорку розроблюють плян будови воздухоплава на 1000 пасажирів зі швидкістю лету 100 миль на годину. — У Будапешті повісився 14-літній хлопець Рубіо з остраху перед поганим свідоцтвом.

— Берлін має великі шкоди. Напротязі одного дня трапились у Берліні три події, що спричинили великі втрати сотням людей. Перша — це крадіж у скарбівні „Дисконтового Товариства". Не тільки крадіж, але й мистецький влом непересічних специялістів. Замісць пробивати 34 дверей, що ведуть до „ненарушних" кас банку в підземеллі, злодії зробили підкоп під вулицею на 3 м. завглибшки, через рури каналів, водопроводів і центрального огрівання. Цю працю мусіли вони вести яких 2 тижні. Нагородою за неї було кілька міліонів, не рахуючи невідомого нікому майна приватних власників, що складали його в „сейфах". Віденська преса впевняє, що таким легким шляхом було би неможливо дістатись до віденських банків. Другий скандал — це втеча великого банкира Вільгельма Сакса, що проголосив фальшиве банкроцтво і надув ріжні фірми на 10 міл. марок. Крім цього згоріла філія великої крамниці Тіца вартости 15 міл. Дім перемінився у смолоскип, а від нього йшов такий жар, що вся вулиця, вкрита снігом, висохла від нього, а шиби зі сусідніх домів повилітали. Вся берлінська пожежна сторожа мусіла льокалізувати велику пожежу.

— Без мікроб не можемо жити. Француський біольог Жан Кіяніцин (імовірно словянин з походження) оголосив результат своїх 30-літніх досвідів, що викличуть серед учених якнайживішу дискусію. 30 літ цікавився він питанням: яку ролю відгривають міліярди мікроб у нашім організмі? Адже відомо, що ми втягаємо їх масами з воздухом і стравою до свого тіла. Кіяніцин робив свої спроби на крілнках, морських свинках і собаках, які тримав в ідеально чистій атмосфері, стерилізованій, вільній від мікроб. Виявилось, що вони приймаючи харч тратили на вазі, бо не пережовували його. Учений ствердив, що мікроби є необхідні при їжі, підчас якої домагаються використати для організму білок. Білі тільця в організмі мають при зустрічі з мікробами витворювати корисний фермент і з мертвих тіл мікроб добувати матеріял необхідний до горіння. Організм поводиться нормально з мікробами так само як з малими інфекціями, які не лише не приносять недуги, а хоронять від неї. Нова теорія франц. біольога побудована на його відкриття згучить місцями мов парадокс.

— Що коштувало відкриття Америки? У звязку зі спущенням на воду корабля „Санта Марія" еспанські ґазети подають цікаві цифри про те, скільки коштувала експедиція Колюмба до Америки. Отже ця експедиція коштувала, як на теперішні відносини, дуже мало, бо всього 36.000 франків. Сам Колюмб одержав наперед свою річну платню — 1.600 франків. Обидва капітани кораблів, які були під його командою, одержали кожний по 900 франків. Матросам виплачено наперед по 12 франків за місяць. Видатки на приготування експедиції виносили коло 14 тисяч франків, на запаси поживи видано 2.000 франків. Коли Колюмб вернув зі своєї подорожі, королівська скарбниця виплатила йому ще кілька тисяч, які він видав понад первісне обчислення. Таким чином відкриття Америки коштувало Еспанію 36.000 франків. Правда, це було в 1492 році. Тепер ціни зовсім інші. Подорож Бирда на південний бігун в 1929 р. буде коштувати прим. кілька міліонів долярів.

— Чи найдемо посвоячення з малпою? Анґлійська та американська преси повідомляли цими днями про звістку, яка прийшла від наукової експедиції американських археольогів, що досліджують околиці Евфрату. Ці вчені мали найти — не менше і не більше! — саме те, за чим шукають від літ усі правовірні учні Дарвіна: кости пралюдини. Дарвін був тої думки, що між малпою і людиною був природний перехід шляхом довгої еволюції та що нам не вдалось досі найти кістяка тієї пралюдини, що довго перед нашим істнуванням була перехідним кільцем у цьому розвою. Це т. зв. „утрачене кільце" мусіло бути і його, вірив Дарвін, треба відшукати. Вже кілька років тому счинили дарвіністи такий же шум, коли американські вчені привезли цей передісторичний людський кістяк з південної Африки. Та згодом виявилось, що він був не людським, а звіринним. Тому нині вчені ставляться до цієї сензаційної звістки скептично. Чимало є таких, які взагалі не вірять у можливість найдення такого кістяка, просто тому, що не вважають дарвінівську теорію виправданою щодо цієї точки.

— Австрійський Консулят у Львові урядує від 11 лютого ц. р. у своїх нових бюрах в домі при вул. Сикстуській 35/II і приймає всіх інтересентів в повседневних днях між 9·30 а 12 год. передпол. Тел. 897. 1354 3-

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський театр:

Вівторок 5-го, г. 7·30 веч. „Бродвей", американська штука.

Середа 6-го, г. 7·30 веч. „Намисто Мадонни", опера (40 % знижки).

Четвер 7-го, г. 7·30 веч. „Марія Стюарт", трагедія.

Кіна.

„Апольльо": „Анна Кареніна".
„Лев": „Арена жаху".
„Оаза": „Шпигуни".
„Палас": „В кайданах".
„Фатаморгана": „Тайна давнього роду"

‡ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

О. Михайло Баричко, конс. совітник і гр.-кат. парох в Ширци, помер по довшій недузі дня 1. лютого п. р. Похорон відбувся в понеділок дня 4. лютого. Покійний був дуже ревним душпастирем і лишив по собі гарну книжку роздумувань для духовенства. — В. Н. П.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Місто повідомлень про своє вінчання, яке відбулося дня 2·-го січня п. р. в парохіяльній церкві в Цуповиці (п. п. Жидачів) пересилають на „Рідну Школу" 20 зол. — **Надія з Скоробогатих і Михайло Муринюки.** 1401

Есперантисти, позір! По богатьох перешкодах удалося відновити знане зі своєї діяльности перед війною Т-во Українських Есперантистів „Progreso" в Коломиї. Т-во це видавало свого часу журнал „Ukraina Stelo", який інформував широку заграницю про нашу долю й недолю. Заходом Т-ва вийшов підручник і українсько-есперантський словар. В есперантській мові видано „Катерину" Шевченка, коротку історію України Грушевського, поміщувано статті і переклади творів наших письменників у закордонних часописах. Розійшлися також тисячі карток з мапою України, українськими письменниками і діячами. На еміґрації у Відні (в 1916 р.) видано календар. Т-во провадило в своім заряді численні курси міжнародньої мови. Після відповідного справлення статута, приймаємо членів з цілої території польської держави, а саме українців есперантистів і симпатиків, що бажають нам помагати в нашій праці. В місцевостях, де зголоситься найменше 3 членів, отвирається для них Філія Т-ва. Річна вкладка 1 зол., вписове 1 зол. До всіх запитів проситься долучити почтову марку на відповідь. — Зголошуйтеся численно на адресу: „Progreso", Т-во Українських Есперантистів, Коломия, вул. Нова ч. 4. проф. гімн. О. Кузьма).

Надзвичайні датки на потреби „Рідної Школи" зложили ВП.: Евгенія Гвоздецька Львів 30 зол. замісць вінця на домовину бл. п. Іванни Пеленської; Осип і Марія Стефановичі Львів 20 зол. і Стефанія Козакова Львів 10 зол. замісць вінця на домовину бл. п. о. Михайла Баричка, пароха Ширця; Міляни з Кракова 10 зол. місто святочних і новорічних желань кревним і знайомим. — ВП. Жертводавцям складає щиру подяку Головна Управа. 1403 1-1

З Лещетарського Клюбу. Львівський Лещетарський Клюб влаштовує дня 12. п. м. змагання для своїх членів за мистецтво Львова. Для переможців призначені цінні нагороди. Час і місце змагань будуть оголошені в найближчих днях.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

СЛУЖАЧИЙ до складу, здоровий, письменний, вільного стану до 27 літ, що знає добре Львів — буде негайно принятий. — Зголошення в Торговельно-Промисловім Банку, Львів, вул. Боїмів ч. 4. між 9—1 і 4—7 год. 1389 3—3

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецізійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. 138-? 3

ДОБРЕ ПЛАТНИЙ ЗАРОБІТОК дають Шоферські курси І. Гайтлінгера, Львів, вул. Зелена ч. 7. 1242 9—15

В ГАРНІЙ гірській околиці над Прутом, при залізниці, негайно потрібний совісний дентист, обізнакомлений з найновішими здобутками зубної техніки. Клієнтеля запевнена. — Близша відомість в Адміністрації „Діла" під „Дентист". 1391 3—3

БІЖУТЕРІЮ, ЗОЛОТІ і СРІБНІ ВИРОБИ продає за готівку і на рати від десятків літ у цілім краю звісна фірма **Іван Зельтенрайх,** Львів, пл. Марійська ч. 5. Купую бриляти, золото срібло плачу найвищі ціни. 134-?

ФОТОГРАФІЧНЕ Заведення Ю. Вінцковського, Львів, Оссолінських ч. 6. 1984 3—10

РЕАЛЬНІСТЬ 39 моргів ґрунту орного і пасовиська в однім комплексі на передмістю міста Долини без будинків на продаж. — Інформації уділить адвокат Д-р Ільницький в Дрогобичі. 1400 1—3

НЕГАЙНО потрібний совісний інструктор, найрадше фільозоф, для двох учнів: з V. кл. ґімназіяльної і IV. вселюдної класи. Услівя і відповідні рекомендації потрібні. — Зголошення слати до Парохіяльного Уряду в Цеперові п. Ярчів новий. 1395 2—2

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціаліст недуг легінів, серця і желудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
432 **Пересвітлення Рентґеном.** 2—24

Дентист Яків Насс
Львів, вул. Сикстуська ч. 17. II. п.
Скріплювання хитаючихся зубів пльомбування й виймання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті після найновішої системи. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшому часі. Ц. і. Урядовцям і студентам значна знижка.
1374 Тел. 65-73. 6—6

НЕРВОЛЬ
Хеміка д-ра ФРАНЦОЗА,
одинокий радикальний і випробований середник (натирання)
на
РЕВМАТИЗМ
кольку з причини перестуди, на постріл, ісхіяс і т. п.
Жадати в аптиках. Жадати в аптиках.
Вибір і головна продажа.
АПТИКА МІКОЛЯША
ЛЬВІВ, КОПЕРНИКА ч. 1.
870 26—7

Загальні Збори
філії „Просвіти" в Зборові
відбудуться дня 14. лютого 1929 о год. 1-ій з полудня в домі „Рідної Школи" в Зборові з порядком нарад:
1. Відкриття зборів.
2. Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
3. Звіт з діяльности Виділу.
4. Звіт Комісії контрольної і внесення на абсолюторію уступаючому Виділови.
5. Вибір Виділу.
6. Вибір делегатів на Заг. Збір мат. Т-ва.
7. Внесення. 1404 1-1 Виділ.

СКОРО ЛЕГКО ДЕШЕВО
вивчує англійської мови абсольвент пенсильванського університету. Збірні лекції поділені на: 1. курс для початкуючих; 2. курс конверзації; 3. курс торговельної кореспонденції. Кожний курс по 2 години тижнево. Початок курсу 15 лютого п. р. Зголошення і інформації у Випозичальні книжок ІЗМАРАГД, вул. Косцюшки ч. 5.
1405 1—

Від Управління Синодальної Ради Православної Чеської Церкви.

Сим повідомляється, що до нас вступило прохання від Олександри Чорнової-Карпюкової, з заходом про розвід її шлюбу з Олександром Олександровичем Карпюком, з причини його безвісного довголітнього перебування. Осіб знаючих місце його перебування, просять повідомити на адресу: Sinodalni Rada Pravoslavne Cirkve v Praze XII, Zahrebska 6. 1402 1—1

Пошукується на ріжних місцях
Осіб не директорів Філій. Спеціяльного знання, льокалю або грошевого вкладу не потрібно. Місячний дохід около 150—200 долярів Зголошення:
„THE NOVELTY" VALKENBURG,
1390 **LIMBURG, HOLLAND.** 4—

Осторога!

Остерігаю перед набуттям у п. Николая Цюпіка власника млина в Студінці пов. Калуш моїх векслів, мною акцептованих а виставлених на квоти 1133 амер. дол., 333·35 амер. дол. і 55·50 амер. дол., бо він безправно задержує ті вексля у себе і я вніс проти нього позов о видачу тих векслів. — **Василь Піцик.**
1399 1—

Шкріть наш часопис!

ВЕЛИЧЕЗНИЙ ВИБІР
ґрамофонових плит „His Master Voice" „Columbia" „Polydor" „Odeon" „Brunswick" і краєвих
1334 тільки 4—4
у найбільшій фірмі „Мельодія"
ЛЬВІВ, Коперника 5. Тел. 8—59.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. — Видає Видавнича Спілка „Діло". — В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.